
Legevaktens døråpner til fortiden

LIVET ER MER ...

TOM SUNDAR,

Email: tom.sundar@legeforeningen.no

Tidsskriftet

Hver torsdag låser Berit Rødberg opp døren til det lille museet i loftsetasjen ved Legevakten i Oslo. Den tidligere oversykepleieren tar godt vare på minnene og historiene fra et spennende yrkesliv.

Den eldste delen av legevaktkomplekset i Storgaten i Oslo, som i siste del av 1800-tallet rommet fattigstuene ved Krohgstøtten sykehus, består i dag av moderne skadestuer og legekontorer. I den ene korridorenden finnes fortsatt en passasje til fortiden. En dør leder inn til en smal vindeltrapp, som går opp til loftsetasjen og en knirkende trekorridor som er en del av det opprinnelige sykehuset som ble ferdigbygd i 1859. Innerst i gangen kommer man til en dør med det håndskrevne skiltet «Museet».

Legevaktens hukommelse

– Velkommen inn, ønsker museumsbestyrer Berit Rødberg. Det er nesten hjemmekoselig der inne i de hvitmalte, møblerte stuene. Veggene er prydet med bilder og fotografier. I hyller og skap er det gamle bøker, papirer og medisinsk utstyr. Det sees glassprøyter og kirurgiske instrumenter, sterilisatorkjeler og varmekruser, spyttekrus og bekkene, alt sammen i ymse varianter og av ulike årganger.

Da Rødberg begynte som sykepleier ved Krohgstøtten sykehus i 1944, hadde hun ikke tenkt å bli så lenge. Noen få år senere fikk hun stillingen som avdelingssykepleier ved Medisinsk avdeling. Siden ble hun oversykepleier ved sykehuset, en post hun beholdt til hun ble pensjonert i 1985. De siste 15 årene har hun bygd opp og vedlikeholdt museet ved Legevakten. Hun har også vært en trofast leverandør av historiske artikler til internavisen Akuttnytt. I jubileumsboken som er utgitt i forbindelse med Legevaktens 100-årsfeiring i februar i år, blir 79-åringen kalt for «Legevaktens hukommelse» (1). Innsatsen for museet blir omtalt som kontinuitetsskapende i et arbeidsmiljø som ellers er preget av tidspress.

– Jeg har tilbrakt mye av livet mitt her, og føler en tilknytning til stedet, svarer hun enkelt når vi spør om hvorfor pensjonisttilværelsen har gått med til å børste støv av yrkesminnene og skrive artikler om arbeidsplassens historie.

Norges første penicillinsprøyte

I 1950-årene ble det meste av Krohgstøtten sykehus med den tilhørende kirken revet, for å gi plass til dagens legevaktkompleks (se bilder s. 863). Berit Rødberg skjuler ikke sin harme over det som skjedde: – Det er en skam at hovedstadens første kommunale sykehus gikk tapt. De vakre bygningene i rød teglstein var inspirert av engelsk, gotisk stil. Sykehuset lå nydelig til langs vestsiden av Akerselven, forteller hun.

Området nederst ved Akerselven har alltid fascinert henne. Hun forteller om det myldrende folkelivet i bydelen Fjerdingen, hvor det på slutten av 1700-tallet var et radesykehus for behandling av veneriske sykdommer, om epidemilasarettet og kolerakirkegården på Ankerløkken på 1800-tallet, om fremveksten av Krohgstøtten sykehus og etableringen av Kristiania kommunale legevaktstation i 1900. En tid hadde Krohgstøtten både barneavdeling og fødestue, men etter hvert ble sykehusvirksomheten konsentrert rundt den medisinske avdelingen, som fikk status som universitetsklinikk det siste tiåret før avviklingen tok til i 1980.

Berit Rødberg med temperaturkurven til den første pasienten i Norge som ble behandlet med penicillin ved Krohgstøtten sykehus i 1945. Foto T. Sundar

Museet ved Legevakten har årsberetninger som går tilbake til 1880. Blant juvelene i samlingen er de fem håndskrevne protokollene, ført i pennen av overlege Einar Onsum (1876–1963), som forteller om virksomheten mellom 1910 og 1944. Favorittminnet til Berit Rødberg er likevel temperaturkurvene til den første pasienten i Norge som ble behandlet med penicillin. Hun forteller historien om den unge kvinnen med høy feber, streptokokksyke og blodforgiftning, som ble innlagt 17. april 1945: – Vi trodde hun skulle dø, men overlegen fikk tak i noen prøvedoser penicillin fra Stadsfysikus. Natten etter at den første sprøyten var satt, falt feberen fra 40,5 til 36,8 grader. Hun fikk penicillin i 11 dager, og det reddet livet hennes!

Oversykepleier Rødberg peker på den synkende feberkurven, som hun har tatt godt vare på. – Dette er dagene jeg husker best, smiler hun. Hvert eneste år, og alltid på frigjøringsdagen 8. mai, har hun i ettertid møtt pasienten, Hjørdis Evensen (f. 1914), for å feire de historiske vårdagene i 1945.

LITTERATUR

1. Larsen Ø. Legevakten. Oslo kommunale legevakt 1900–2000. Oslo: Oslo kommunale legevakt, 2000.

Publisert: 20. mars 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.